

τέταρτον αἰῶνα κατήντησαν τόσον πομπώδεις καὶ ἐπιδεικτικά ὅσον οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν. Αἱ ἐορταὶ ἐγένοντο συχναὶ καὶ ἐπιβληταὶ. Ὁ λαὸς προσεκολλήθη εἰς αὐτάς, διότι ἐν αὐταῖς εὕρισκιν εὐκαιρίαν πρὸς διάχυσιν καὶ κατάπανσιν ἀπὸ τῆς ἐργασίας. Ὁ πρὸς τοὺς μάρτυρας σεβασμὸς ὥρμησε καὶ κατέληξεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἀνόρτησιν τῶν εἰκόνων αὐτῶν, — τῆς πηγῆς αὐτῆς τῆς ἐν τῷ μέλλοντι δημώδους εἰδωλολατρείας. Ὁ Χριστιανισμὸς ἡμβληματογραφήθη εἰς πομπώδεις ἱεροτελεστίας. Ὁ πρὸς τοὺς μάρτυρας σεβασμὸς ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον ὥστε νὰ θεοποιήσωσιν αὐτοὺς, ἡ δὲ δεισιδαιμονία ἀνύψωσε τὴν μητέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς ἀντικείμενον ἀπολύτου λατρείας. Αἱ τράπεζαι τῆς Κοινωνίας ἀπέβησαν ἐπιβλητικὰ θυσιαστήρια, ἄλλοι τύποι τῶν Ἰουδαϊκῶν θυσιῶν, καὶ τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων ἐτηροῦντο ὡς ἱερὰ φυλακτῆρια. Ὁ μοναστικὸς βίος, ὡσαύτως, ὥρμησεν εἰς μέγα σύστημα κανόνων καὶ ἐξιλεωτικῶν τελετουργιῶν. Στρατιαὶ μοναχῶν ἀπεχώρουν εἰς μελαγχολικὰ καὶ μεμονωμένα μέρη, καὶ ἐπεδίδοντο εἰς ραιψωδίας, νηστείας καὶ αὐτεξυγνισμόν. Οὗτοι ἀπειλούν ἐν ἀπαίσιον καὶ φανατικὸν ἄθροισμα ἀνθρώπων, παραμελοῦντων τὸν πρακτικὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς.

Οἱ κληρικοί, φιλόδοξοι ὄντες καὶ κοσμικόφρονες, ἐπεδίωξαν ἀξιώματα καὶ διακρίσεις. Οὗτοι ἐσύχναζον καὶ εἰς τὰς αὐλὰς ἀκόμη τῶν ἡγεμόνων καὶ ἱφιλοδόξουν διὰ κοσμικὰς τιμὰς. Οὐδὲ συνετηροῦντο πλέον διὰ τῶν ἐκουσίων συνεισφορῶν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ ἐξ εἰσοδημάτων παρεχομένων αὐτοῖς παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἢ ἐκ περιουσιῶν κληρονομηθεισῶν ἐκ τῶν ἀρχαίων [εἰδωλολατρικῶν] ναῶν. Μεγάλα κληροδοτήματα ἐδίδοντο εἰς τὰς Ἐκκλησίας παρὰ τῶν πλουσίων, ταῦτα δὲ τὰ διεχειρίζετο ὁ κληρὸς. Αἱ δωρεαὶ αὗται ἐγένοντο ἀκολουθῶς ἀνεξάντητοι πηγαὶ πλούτου. Καθ' ὅσον δὲ τὰ πλούτη ταῦτα ἐπληθύνοντο, καὶ ἡ διαχείρησις αὐτῶν ἐνεπιστεύετο εἰς τοὺς κληρικούς, οὗτοι κατήντησαν ὅλως ἀδιάφοροι πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, — ἅτε μὴ συνετηρούμενοι πλέον παρ' αὐτοῦ, καὶ κατέστησαν ὀκνηροί, ἀλαζόνες καὶ ἀνεξάρτητοι. Ὁ λαὸς ἀπεκλείσθη τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος δὲ ἀνηγορεύθη μεγάλη προσωπικότης, ἣτις διηύθυνε καὶ διώριζε τὸν κληρὸν. Ἡ Ἐκκλησία συνεμάχησε μετὰ τῆς Πολιτείας. τὰ δὲ θρησκευτικὰ δόγματα ἐπεβάλλοντο διὰ τῆς σπάθης τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν.

“ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΑΘΜΩΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑ
ΕΝΕΚΑΘΙΔΡΥΘΗ ΤΟΤΕ, ΑΠΟΛΗΞΑΣΑ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

«Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπεφάσιζεν ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, οἱ δὲ κληρικοὶ ἐξηρέθησαν τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν ὑποχρεώσεων. Ὅταν δὲ οἱ κληρικοὶ ἐγένοντο κύριοι τόσης μεγάλης δυνάμεως καὶ τόσοῦ πλούτου, τότε ἡ διὰ τὸ ἱερατικὸν ὑπόυργημα συρροή καὶ ἐπίδοσις τῶν ἀνθρώπων ὑπῆρξε μεγάλη. Πολλοὶ δὲ ἀννυφούντο εἰς μεγάλας Ἐπισκοπάς, οὐχὶ χάριν τῆς εὐσεβείας ἢ τῶν ἄλλων αὐτῶν προσόντων, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς μετὰ τῶν μεγάλων ἐπιρροῆς των. Ἡ ἀποδολὴ τῆς Ἐκκλησίας παρω-

γράθη τελείως ἐν τῇ ἐξευτελιστικῇ ταύτῃ συμμαχίᾳ αὐτῆς πρὸς τὴν Παλιτείαν. Ὁ Χριστιανισμὸς οὕτω κατήντησε πομπή, τελετολογία, δεξιὰ χεὶρ τῆς Πολιτείας, μία ματαία φιλοσοφία, δείσιδαί-μονία καὶ τυπικισμός».

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου προφητευ-θεῖσα μεγάλη ἀποστασία ἀπὸ τῆς πίστεως εἶναι γεγονὸς ἐπι-μαρτυρούμενον ὑπὸ τῆς ἱστορίας. Πάντες οἱ ἱστορικοὶ ὁμο-λογοῦσι τοῦτο, ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπιδοκιμάζουσι τὴν εἰς τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνύψωσιν, καὶ εὐλογοῦσι τοὺς κυρίους ἐργάτας τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Λυπούμεθα διότι ὁ χῶρος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ παραθέσωμέν τινας ἐκ τῶν μᾶλλον σημαν-τικωτέρων ἀποφάνσεών των. Ἡ ἀπὸ τῆς πίστεως ἀποστασία, καλύπτουσα περίοδον αἰώνων, υπῆρξε τόσον βαθμιαία ὥστε νὰ κατασιῇ πολὺ ὀλιγώτερον ἀξιοσημείωτος εἰς ἐκείνους οἵ-τινες ἔζων ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, παρὰ εἰς ἡμᾶς οἵτινες βλέπο-μεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐντελείᾳ αὐτῆς· αὕτη δ' ὑπῆρξε κατὰ το-σοῦτον μᾶλλον ἀπατηλὴ, καθ' ὅσον πᾶν πρὸς τὴν ὁργάνωσιν αὐτῆς διάβημα, καὶ πᾶσα πρὸς τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὴν ἐξου-σίαν πρόοδος ἔν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἐλαμ-βάνετο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, καί, ὡς διεκη-ρύττετο, πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ταῖς Γρα-φαῖς ἀναγεγραφομένων βουλῶν αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεπτύ-χθη ὁ μέγας Ἀντιχριστος — ὁ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὁ μᾶλλον παροῦργος, ὁ μᾶλλον μόνιμος ἐχθρὸς τοῦ ἀληθοῦς Χριστια-νισμοῦ, καὶ ὁ μᾶλλον καταχθόνιος διώκτης τῶν ἀληθῶν ἀγίων

ΤΟ ΚΩΛΥΜΑ ΑΙΡΟΜΕΝΟΝ.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος προεῖπεν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀνο-μίας ἤθελεν ἐνεργεῖ ἐπὶ τινα χρόνον, ἐνῶ αἰτιόν τι, ἐναν-τιούμενον εἰς ταύτην, ἴστατο ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῆς, ἕωσοῦ, τοῦ κωλύματος τούτου αἰρομένου, θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐλευθέραν πορείαν καὶ προοδεύσῃ ταχέως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἀντι-χριστοῦ. « Μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ τοῦ μέσου γένηται », λέγει· (Β'. Θεσσαλ. β. . 7). Τι ἔχει νὰ δείξῃ ἡμῖν ἡ ἱστορία ὡς ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας ταύτης; Αὕτη δεικνύει ὅτι τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον κατεῖχεν ἡ ἐκώλυε τὴν ταχεῖαν ἀνά-πτυξιν τοῦ Ἀντιχριστοῦ, ἦτο τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ θέσις; δι' ἣν

ἐφιλοδόξει, ἦτο ἤδη πεπληρωμένη παρ' ἄλλον. Ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία εἶχεν οὐχὶ μόνον κατακτήσει τὸν κόσμον, καὶ δώσει εἰς τὸν κόσμον τὴν πολιτικὴν καὶ τοὺς νόμους αὐτῆς, ἀλλὰ, ἀναγνωρίζουσα τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας ὡς τὰς ἰσχυροτέρας ἀλύσεις δι' ὧν λαὸς τις δύναται νὰ συγκρατῇται καὶ διοικῇται, εἶχεν υἱοθετήσῃ σχέδιόν τι, διπερ ἔσχε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς ὡς κυριάρχου τοῦ κόσμου. Τὸ σχέδιον αὐτὸ συνίστατο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ ἔδει νὰ θεωρῇται ὡς διοικητὴς καὶ κυβερνήτης τόσον τῶν θρησκευτικῶν ὅσον καὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων. Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς, ἤξιουν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο ἡμίθεος ὡς καταγόμενος, ὑπὸ τινα ἔποψιν, ἐκ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν θεοιῶτων. Ὡς τοιοῦτος, ὅθεν, ἐλατρεῦετο, καὶ οἱ ἀνδριάντες αὐτοῦ ἐπροσκυνοῦντο· καὶ ὡς τοιοῦτος ἀπεκαλεῖτο Pontifex Maximus — τ. ἔ., Ἄκρος Ἀρχιερεὺς, ἢ Μέγιστος Θρησκευτικὸς Ἀρχων. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ ἴδιος τίτλος ὁ δοθείς εἰς τοὺς ποντίφηκας ἢ Πάπας τῆς Ρωμαϊκῆς Ἱεραρχίας, ἀφοῦ ὁ Ἀντίχριστος οὗτος ἀπέκτησε «τὴν δύναμιν καὶ τὸν θρόνον καὶ τὴν μεγάλην ἐξουσίαν» τοῦ προτερου ἄρχοντος τῆς Ρώμης. — Ἀποκλ. ιγ . 2.

Ἄλλ' ἡ ἀρχαία εἰδωλολατρικὴ Ρώμη καὶ Βαβυλῶν εἶχον μόνον ἀπλοῦν τινα σκελετὸν ἱερατικῆς δυνάμεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πολυσύνθετον καὶ ἑντεχνον μηχανισμόν καὶ τὰς πρακτικὰς ἐφευρέσεις τῆς Παπικῆς Ρώμης, τοῦ θριαμβευτικοῦ διαδόχου τοῦ σχεδίου ἐκείνων, ἧτις ἤδη, μετὰ αἰῶνας πανουργιῶν καὶ ἐπιτηδειότητος, ἔχει τὴν ἑαυτῆς δύναμιν τόσον περιχαρακωμένην, ὥστε, καὶ σήμερον ἔτι, ὅποτε ἡ δύναμις αὐτῆς ἐθραύσθῃ ἐξωτερικῶς, καὶ αὕτη ἀπεστερήθῃ πάσης πολιτικῆς κυριαρχίας, αὕτη ἐξουσιάζει ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ διευθύνει κρυφίως τὰς βασιλείας, ὑπὸ τὸ συγκάλυμμα τῆς εὐσεβείας, μᾶλλον τελείως παρ' ὅσον ποτὲ ἐξουσίασαν οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες τοὺς εἰς αὐτοὺς ὑποτεταγμένους βασιλεῖς.

Πρὸς τιμὴν αὐτῶν σημειωτέον ὅτι οὐδεὶς τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, ὡς Pontifex Maximus, ἢ Πρῶτος Θρησκευτικὸς Ἀρχων. ἐξήσκησέ ποτε τὴν τυραννίαν τινῶν ἐκ τῶν

ἐπὶ τοῦ Παπικοῦ θρόνου διαδόχων του Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Γίββων λέγει * «Δέον νὰ ἀνομολογηθῇ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Διαμαρτυρομένων, οἵτινες ἐθανατώθησαν ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ καὶ ἐν μιᾷ βασιλείᾳ, ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν πρώτων μαρτύρων εἰς τὸ διάστημα τριῶν αἰώνων καὶ [εἰς ὁλόκληρον] τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν»

Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς αὐτῶν οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες ἠϋνόουν τοὺς μᾶλλον δημοτικοὺς ἐκ τῶν θεῶν, ὅπουδῆποτε δὲ μετέβαινον αἱ στρατιαὶ αὐτῶν, οἱ θεοὶ καὶ ἡ λατρεία τῶν κατωκτηθέντων λαῶν, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐσέβοντο παρ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ἀπεδείχθη ἐν Παλαιστίνῃ, ἔνθα, καίτοι αὕτη διετέλει ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως ἐσεβάσθησαν ἐν γένει ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Pontifex Maximus, ὅστις, ὡς θρησκευτικὸς ἄρχων, ἔδειξεν οὕτω τὴν πρὸς τὸν λαὸν φιλανθρωπίαν του, καὶ τὸ πρὸς ὅλους τοὺς δημῶδεις θεοὺς εὐσυμβίβαστόν του.

Οὕτως, ὅθεν, βλέπομεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκώλυε τὴν πρόωρον ἀνάπτυξιν τοῦ Ἀντιχρίστου ἦτο τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐποφθαλμιωμένη ἔδρα τῆς πνευματικῆς ἡγεμονίας κατήχето εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἰσχυροτάτης τῶν αὐτοκρατοριῶν ἐξ ὧν ποτὲ ἐγνώρισεν ὁ κόσμος καὶ ὅτι πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀποπειραθῇ νὰ ἐκδηλώσῃ ἀναφανδὸν φιλοδοξίαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἤθελεν ἐκθέσει ἑαυτὸν εἰς τὴν ὀργὴν τῶν κυριάρχων τοῦ κόσμου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ παράνομος αὕτη φιλοδοξία ἐνηργεῖτο κατ' ἀρχὰς κρυφίως καὶ ἀφανῶς, ἀπαρνούμενη πᾶσαν τοιαύτην πρόθεσιν πρὸς ἀπόκτησιν δυνάμεως ἢ ἐξουσίας, μέχρις οὗ παρουσιάσθη ἡ εὐνοϊκὴ πρὸς τοῦτο εὐκαιρία—ὁπότεν ἡ κατ' ὄνομα Ἐκκλησία ἐγένετο μεγάλη καὶ ἰσχύουσα καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ δύναμις συνειρίβῃ ὑπὸ πολιτικῶν διαφωνιῶν καὶ ἤρξατο παρακμάζουσα.

Ἡ δύναμις τῆς Ρώμης κατέπιπτε ταχέως, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῆς καὶ ἐνότης διηρέθησαν μεταξὺ ἑξ ἀπαιτητῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν τιμῶν, ὁπότε ὁ Κωνσταντῖνος ἀνηγορεύθη αὐ-

τοκράτωρ. Ὅτι δ' οὗτος, κατὰ μέρος τοῦλάχιστον, ἡσπάσθη τὸν Χριστιανισμόν πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐνοποιήσιν τῆς αὐτοκρατορίας του, τοῦτο τυγχάνει εὐλογος ὑπόθεσις. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ ἱστορία ἀναφέρει:—

«Ἐὰν ὁ Κωνσταντῖνος ἡσπάσθη τὸν Χριστιανισμόν ἐκ πεποιθήσεως πρὸς τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ, ἢ χάριν πολιτικῶν λόγων, τοῦτο εἶναι ζήτημα ἀμφισβητούμενον. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ θρησκεία αὕτη, καίτοι γενομένη τὸ ἀντικείμενον κρυφίων δυσφημιῶν ἢ δραστηρίων διωγμῶν ἐκ μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, εἶχε διαδοθῇ μεταξὺ τοῦ λαοῦ ὥστε ὁ Κωνσταντῖνος ἐνίσχυσεν ἑαυτὸν ἐν τῇ ἀγάπῃ τῶν σιρατιωτῶν του ἀσπασθεὶς αὐτὴν Κοσμικὴ φιλοδοξία ἦν τὸ αἶτιον τῆς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐπιδιωχθείσης πολιτικῆς, διὰ τῆς ἀνακηρύξεως ἑαυτοῦ ὡς Χριστιανοῦ, καὶ οὐχὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἔλεγεν, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ Κωνσταντῖνος ἀνεκήρυξε ταύτην θρησκείαν τοῦ κράτους, ἔκτοτε δὲ εὗρισκόμεν τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς μολυνθεῖσαν ὑπὸ γηϊνῶν πραγμάτων Οὐδεὶς τῶν Ἐπισκόπων ἐθεωρεῖτο ἰδιαίτερος ὡς κεφαλὴ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἐθεωρεῖτο ὄντως τοιοῦτος. Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του δὲ ταύτην συνεκάλεσεν οὗτος τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, συνταχθεὶς μετὰ τοῦ Ἀθανασίου καὶ κατὰ τοῦ Ἀρείου ἐν τῇ μεταξὺ τῶν δύο τούτων συζητήσει. Ἡ δὲ Σύνοδος συνεφώνησε πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα. *

«Οἷαδὴποτε καὶ ἂν εἴνοι τὰ ἐκ τῆς ἀποκτήσεως ἐνὸς αὐτοκρατορικοῦ προσηλύτου πορισθέντα πλεονεκτήματα, ὁ προσήλυτος οὗτος διεκρίνετο διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς πορφύρας του μᾶλλον ἢ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς σοφίας ἢ ἀρετῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν πολλῶν χιλιάδων τῶν ὑπηκόων του, οἵτινες εἶχον ἀσπασθῇ τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ Τὸ ἴδιον ἔτος τῆς βασιλείας του, κατὰ τὸ ὅποιον συνεκάλεσε τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ἐκηλιδύθη διὰ τῆς θανατώσεως τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ του. Ἡ δὲ εἰγνωμοσύνη τῆς Ἐκκλησίας ἐξεθέλασε τὰς ἀρετάς, καὶ συνεχώρησε τὰ ἐλαττώματα τοῦ γενναιοδῶρου πατρωνος, ὅστις ἐνεκαθίδρυσεν τὸν Χριστιανισμόν ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου». **

Κατὰ τὸν καιρὸν αὐτόν, λοιπόν, ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Κωνσταντίνου, ἢ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐχθρότης τῆς αὐτοκρατορίας μετειράπη εἰς εὐμένειαν, ὁ δὲ αὐτοκρατορικὸς Pontifex Maximus ἐγένετο ὁ προσιάτης τῆς ἀνομολογούσης ἑαυτὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ, ἀλλ' οὔσης πράγματι ἀποσιاتیδος Ἐκκλησίας λαβὼν δ' αὐτὴν διὰ τῆς χειρὸς προή

* Willard: Παγκόσμιος ἱστορία, σελ. 163

** Γιββων, Τόμος Β' σελ. 269

γαγεν αὐτὴν εἰς θέσιν δημοτικότητος καὶ μεγαλείου, ἀπὸ τῆς ὁποίας θέσεως ἠδυνήθη αὕτη ἀκολούθως, καθ' ὅσον ἡ αὐτοκρατορικὴ ἰσχὺς ἐξησθένει, νὰ τοποθετήσῃ τοὺς ἑαυτῆς ἀντιπροσώπους ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ θρόνου τοῦ κόσμου, ὡς Πρώτους Θρησκευτικοὺς Ἡγεμόνας—Pontifex Maximus

Εἶναι πλάνη ὁμως τὸ ὑποθέτειν, ὡς τινες πράττουσιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἦτο ἀγνή (παρθένος) Ἐκκλησία, ἀφνηδίως ἀνυψωθείσα εἰς ἀξιώματα καὶ ἐξουσίαν, ἅτινα ἀπέβησαν ἡ παγὶς αὐτῆς Ὅλως τοῦναντίον ἀληθεύει ὡς ἡδὴ ἐξετέθη, μεγάλη τις ἀποστασία ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς ἀπλότητος, καθαρότητος καὶ ἐλευθερίας εἶχε λάβει χώραν, καὶ ὑποδούλωσις εἰς τὰ δογματικὰ σύμβολα καὶ τὰς δοξομανεῖς φαιρίας, τῶν ὁποίων αἱ πλάναι καὶ αἱ τελεταί, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰς τῶν ἐθνικῶν φιλοσοφιῶν, καὶ περικοσμούμεναι διὰ τινων ἀληθειῶν, ἐκισχυόμεναι δὲ καὶ συγκρατούμεναι διὰ τοῦ δόγματος τῶν αἰωνίων βασιάνων, εἶχον προσελκύσει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέγα πλῆθος ἀνθρώπων, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἐπιρροὴ τῶν ὁποίων ἀπέβησαν **πολύτιμα** διὰ τὸν Κωνσταντῖνον ἐφόδια, ἠὺλαβοῦντο δὲ καὶ ἐξρησιμοποιοῦντο παρ' αὐτοῦ ἀναλόγως. Οὐδεὶς ποτε κοσμικὸς ἄνθρωπος, ὡς αὐτὸς, ἐσκέφθη σοβαρῶς νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ταπεινοῦ, τοῦ καθ' ὁμοιότητα τοῦ Χριστοῦ «μικροῦ ποιμνίου» —τῆς ἀληθῶς ἀφιερωμένης Ἐκκλησίας, τὰ ὀνόματα τῆς ὁποίας εἶοι καταγεγραμμένα ἐν οὐρανοῖς. Ἡ ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν μνημονενομένη δημοτικότης, ἣν οὗτος ἐχαιρε παρὰ τοῖς στρατιώταις του, εἶναι λίαν διάφορος τῆς δημοτικότητος τῶν πραγματικῶν στρατιωτῶν τοῦ σταυροῦ.

Εἰς ἀπόδειξιν τούτου ἂς ἀναφέρωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάστασιν τῆς θρησκευτικῆς κοινωνίας ὑπὸ τὸν Διοκλητιανόν, τὸν προκαίτοχον τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις, περὶ τὸ τέλος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, πιστεύσας ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἀπεπειράθησαν νὰ τοῦ ἀφαιρέσωσι τὴν ζωὴν, ἐγένετο ἄσπονδος αὐτῶν ἐχθρὸς καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς, διατάξας τὴν καταστροφὴν τῶν Γραφῶν, τὴν ἐξουρίαν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τέλος διατάξας τὴν εἰς θάνατον καταδίκην παντὸς ὅστις ἠθέλεν ἀντιπράξει κατὰ τῶν τοιούτων θεσπισμά-

των αὐτοῦ. Ὁ Γίββων * περὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης λέγει —

«Ὁ Διοκλητιανὸς καὶ οἱ συνάδελφοί του συχνάκις ἀπένεμον τὰ οπου-
δαιότατα τῶν ἀξιωμάτων ἐπὶ τῶν προσώπων ἐκείνων, τὰ ὅποια ὠμολόγουν
μὲν παρησιᾶ τὴν κατὰ τῆς λατρείας τῶν θεῶν ἀποσιροφὴν των, ἀλλὰ
τὰ ὅποια ἐξήσκουν τὴν θέουσαν ἱκανότητα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πολι-
τείας. Οἱ ἐπλοκοποὶ κατεῖχον τιμητικὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐν ταῖς ἰδιαι-
τέραις αὐτῶν ἐπαρχίαις, πορσεφέροντο δὲ πρὸς αὐτοὺς μετὰ διακρίσεως
καὶ σεβασμοῦ, οὐχὶ μόνον ὁ λαὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ δημόσιοι λειτουργοί.
Ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν πόλιν, αἱ ἀρχαῖαι Ἐκκλησίαι εὗρισκοντο ἀνεπαρκεῖς
ὅπως περιλάβωσι τὸν ὅλον ἐν αὐξάνοντα ἀριθμὸν τῶν προσηλύτων. Εἰς
τὴν θέσιν δ' αὐτῶν ἀνεγείροντο μᾶλλον μεγαλοπρεπεῖς καὶ εὐρύχωροι οἰ-
κοδομαὶ διὰ τὴν δημοσίαν τῶν πιστῶν λατρείαν Ἡ διαφθορὰ τῶν ἡθῶν
καὶ ἀρχῶν, ἡ τόσον ἐντόνως θρηνηλουμένη παρὰ τοῦ Εὐσεβέλου, δύνα-
ται νὰ θεωρηθῇ οὐχὶ μόνον ὡς συνέπεια ἀλλ' ὡς ἀπόδειξις τῆς ἐλευθερίας
τῆς ὁποίας οἱ Χριστιανοὶ ἀπέλαυον, καὶ τῆς ὁποίας ἔκαμον κατάχρησιν ὑπὸ
τὴν βασιλείαν τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἡ εὐημερία εἶχε παραλύσει τὰ νεῦρα τῆς
πειθαρχίας. Ἡ δολιότης, ὁ φθόνος καὶ ἡ κακεντρέχεια ἐπεκράτουν εἰς
πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν συνάθροισιν. Οἱ προσήλυτοι ἐφιλοδόξουν διὰ τὸ ἐπι-
σκοπικὸν ἀξίωμα, τὸ ὅποion ἀπέβαινεν ὁσημέραι μᾶλλον ἀντάξιον τῆς φιλο-
δοξίας των. Οἱ ἐπλοκοποὶ, οἵτινες ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους διὰ ἐκκλη-
σιαστικὰ πρωτεῖα, ἐδείκνυν διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν ὅτι εἶχον ἀξιώσεις
κοσμικῆς καὶ τυραννικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡ ζωνρὰ πί-
στις, ἣτις εἰσέτι διέκρινε τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν, κατεφα-
νετο πολὺ ὀλιγωτέρα ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν ἢ εἰς τὰ συζητητικὰ γραφόμενά των.

Ἡ ἱστορία Παύλου τοῦ Σαμοσάτα ὅστις κατεῖχε τὴν μητροπολιτικὴν
ἐδραν τῆς Ἀντιοχείας, καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἀνατολή εὗρισκετο εἰς χεῖρας
τοῦ Ὀδενάτου καὶ τῆς Ζηνοβίαι, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εἰκὼν τῆς
καταστάσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν καιρῶν [270 Μ. Χ.] Ὁ Παῦ-
λος οὗτος ἐθεώρει τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐν ἑλάν ἐπικερδὲς
ἐπάγγελμα Ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτοῦ δικαιοδοσία ἦτο ἀργυρῶνητος καὶ
ἀρπακτικὴ Οὗτος ἀπέσπα πολλάκις συνεισφορὰς ἐκ τῶν μᾶλλον πλου-
σιωτέρων ἐκ τῶν πιστῶν, καὶ διέθετε δι' ατομικὴν αὐτοῦ χρῆσιν ση-
μαντικόν τι μέρος τῶν δημοσίων προσόδων [Οἱ κριτικοὶ ἀξιοῦσιν,
ἐπάγεται ὁ Γίββων, ὅτι ὁ Παῦλος κατεῖχε τὸ ἀξίωμα Ἀυτοκρατορικοῦ
Δουτοεναρίου (Ducenarius) ἢ ἐπιτρόπου, ἀντὶ ἐτησίας μισθοδοσίας διακο-
σίων Sestertia—390 000 φράγκων] Ἐνεκα τῆς ὑπερηφανείας καὶ πολυ-
τελείας του, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία κατέστη μισητὴ εἰς τὰ ὄμματα τῶν
ἐθνικῶν. Ἡ Αἰθουσα τοῦ συμβουλίου του, καὶ ὁ θρόνος του, ἡ μεγα-
λοπρέπεια καὶ ἡ αἴγλη, μεθ' ἧς ἐνεφανίζετο ἐνώπιον τοῦ δημοσίου, τὰ
ἰκετεύοντα πλήθη, τὰ ὅποια ἐξελιπάρουν τὴν προσοχὴν του, τὸ πλῆθος
τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἀναφορῶν τὰς ἀπαντήσεις πρὸς τὰς ὁποίας ὑπηγό-

οευνεν ὁ ἴδιος αὐτοπροσώπως, ταῦτα πάντα ἦσαν περιστατικά ἀρμόζοντα πολὺ καλλίτερον εἰς τὸ ὑπουργήμα τοῦ πολιτικῷ ἄρχοντος ἢ εἰς τὴν ταπεινότητα ἑνὸς ἀρχετύπου ἐπισκόπου. Ὅποτε προσεφώνει το ἐκκλησιασμά του ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος, ὁ Παῦλος ὑπεκρίνετο τὸ μεταφορικὸν ἰδίωμα καὶ τὰς θεατρικὰς χειρονομίας Ἀσιατόν τινὸς σοφιστοῦ, ἐνῶ ὁ καθεδρικός ναὸς ἀντήχει ἐκ τῶν μᾶλλον ὑπερβολικῶν ἐπευφημιῶν πρὸς ἐκθυσισμὸν τῆς θείας αὐτοῦ εὐγλωττίας. Ἐναντίον ἐκείνων οἵτινες ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἡ ἀπέφευγον νὰ κολακεύσωσι τὴν μυταιοδοξίαν του, ὁ ἱεράρχης τῆς Ἀντιοχείας ἐφέρετο ἀλαζονικῶς, αὐστηρῶς καὶ ἀδυσωπήτως ἐχαλάρωνεν ὅμως τὴν πειθαρχικὴν αὐστηρότητα, καὶ κατεσπατάλει τοὺς ἐκκλησιαστικούς θησαυροὺς, ὑπὲρ τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένων κληρικῶν».

Τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Κωνσταντίνου πᾶν κώλυμα ἤρθη, καὶ ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἡ διοργάνωσις τῆς Παπασύνης τῆς ὀνοματικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης ὡς Πάπα - ταχέως ἐπραγματοποιήθη.

ΤΑΧΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ

Ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῆς Παπικῆς Ἱεραρχίας μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν τοῦ Κωνσταντινου εἶναι ἀξιοσημειωτόν τι γνῶρισμα τῆς ἱστορίας αὐτῆς. «Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσιν του νὰ δώσῃ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ὡς ἀμοιβὴν εἰς ὅντινα ἤθελε προσκυνήσῃ καὶ υπακούσῃ εἰς αὐτόν (Ματθ. δ' 8, 9). Διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ Μιλάνου ὁ Κωνσταντῖνος παρεχώρησε νόμιμον ἀσφάλειαν εἰς τὰς κτήσεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀνεκίτησαν γαίας πρῶην δημευθείσας. Δεύτερον διάταγμα, ἐκδοθὲν τῷ 321 Μ. Χ., ἐχορήγει ἐλευθερίαν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ κληροδοτῶσι περιουσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνῶ ὁ Κωνσταντῖνος αὐτὸς ἔδωκε πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς γενναιοδωρίας, ἀφειδῶς κληροδοτήσας πλούτη ἐπὶ τοῦ Χριστιανικοῦ κλήρου. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο τοῦ Αὐτοκράτορος ἠκολούθησαν χιλιάδες τῶν ὑπηκόων του, αἱ δωρεαὶ τῶν ὁποίων ἐφ' ὅσον ἔζων, καὶ τὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου κληροδοτήματά των, εἰσέρρεον εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικούς θησαυροὺς. Ὁ White λέγει *

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἤρξατο ἐνωρὶς ἐξυσκούσα ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν [τῶν Ἐκκλησιῶν ἄλλων πόλεων καὶ χωρῶν], τόσον

* White Παγκόσμιος Ἱστορία σελ. 155.

ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ πλοίτου τῶν προσηλύτων αὐτῆς, ὅσον καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους θέσεώς της. Πλείσται ὅσαι περιστάσεις συνέτεινον εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, καίτοι ἢ τε φιλοδοξία του καὶ ὁ σφετερισμὸς τῆς τοιαύτης δυνάμεώς του ἀπεκρούσθησαν ἐπὶ τινα καιρὸν ἐρῶμένως. Ἡ μετὰ τοὺς τοῦ εἵδους τῆς ἐξουσίας [ὑπὸ Κωνσταντίνου, ἀπὸ Ρώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῷ 334 μ.Χ.], ἠῤῥξησε τὴν δύναμιν τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἀπονομῆς τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς εἰς τὸν ἐπίσκοπον. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὸ παρὰ τῶν Γκρατιανοῦ καὶ Βαλεντινιανοῦ καθιερωθὲν ἔθος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἐφέσεων εἰς Ρώμην, καὶ αἱ συχναὶ ἀποδημίαι εἰς τοὺς τάφους τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ ἄλλων μαρτύρων*.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου τὰ ποικίλα περιστατικὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἐφαίνοντο συνεργοῦντα εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀποστάτιδος Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀνάπτυσιν τοῦ Ἀντιχρίστου· διότι ἡ ἐνοποιήσις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ μίαν κεφαλὴν ἢ πάπαν, ἀναγνωριζόμενον ὡς ἀντιπρόσωπον ἡ ὑποπράκτορα τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιτελεσθῇ. Οἱ διαδεχθέντες τὸν Κωνσταντῖνον αὐτοκράτορες, μέχρι τοῦ Θεοδοσίου, ἐξηκολούθησαν θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἀρχηγούς τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τοὺς ὁποίους συνεκεντροῦτο θεία ἐξουσία. Καίτοι δὲ οὐδεὶς τῶν 1800 ἐπισκόπων τῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἦτο εἰσέτι παρσκευασμένος νὰ προβάλλῃ ἀξιώσεις ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὡς ἀρχηγὸς ἢ πάπας, πλείστοι ἐν τούτοις ἐπωφθαλμίων ἐπὶ τῆς τοιαύτης τιμῆς, καταδείκνυντες συνάμα τὸ ἀβάσιμον τῶν ἀξιώσεων τῶν αὐτοκρατόρων ἐπὶ τοῦ τίτλου Pontifex Maximus, διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι, ἂν τοῦ λαοῦ προσεκύνει νεκροὺς ἁγίους, οὗτοι ὥφειλον παρόμοιον σεβασμὸν πρὸς τοὺς ζῶντας ἀντιπροσώπους των — τοὺς ἐπισκόπους. Ἐν τούτοις, οἱ αὐτοκράτορες εἰς τὰ διατάγματά των κατ' ἐπανάληψιν ἀνέφερον περὶ τῆς αὐτοκρατορίας ὡς θείας ἱεραρχίας, καὶ περὶ ἑαυτῶν ὡς θείων προσωποποιήτων.*

Ἡ ὑπεροχὴ καὶ δύναμις τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ρώμης ἐπῆλθε ταχέως. Πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὴν νόμιμον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐγκαθίδρυσιν, ὁ πλοῦτος καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ὡς ἐπισκόπου τῆς πρωτευούσης τοῦ κράτους καὶ πρώτης πό-

* Ἴδε Γίββωνα, Τομ. Β', σελ. 108.

λεως τοῦ κόσμου, ἦσαν ὑπερόχως μεγάλα. Ὁ Ἀρμιανός, σύγχρονός τις ἱστορικός, περιγράφων τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐπίδειξιν αὐτοῦ, λέγει· «Οὗτος (ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης) ὑπερέβαινε τοὺς βασιλεῖς κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἐπέβαινε ἐπὶ μεγαλοπρεπῶν ἀμαξῶν, ἐνεδύετο ὠραίας στολὰς καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ ὑπερηφάνειάν του». Ἡ μετὰ θείας τῆς ἑδρας τῆς αὐτοκρατορίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸ ἐκθελόν τῆς Ρώμης εἰς τὰς εἰσβολὰς τῶν ἐκ βορρᾶ βαρβάρων. αἱ συνεχεῖς μεταβολαὶ τῶν στρατηγῶν καὶ διοικητῶν ἐν τῇ νῦν γοργῶς παρακμαζούσῃ αὐτοκρατορίᾳ, ἀφῆκε τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ὡς τὸν μᾶλλον μόνιμον καὶ μᾶλλον τιμώμενον ἐν αὐτῇ ἄρχοντα· τὸ δὲ βαθμιαίως αὐξάνον γόητρον τοῦ ἀνυψώθη ὡσαύτως διὰ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταθέσεως τῶν ἀντιπάλων λαμπροτήτων τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ εἰς τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς Ρώμης ἀπονεμομένου σεβασμοῦ, μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου.

Ὡς ἀπόδειξιν τούτου ἀναφέρομεν ὅτι, ὁπόταν, κατὰ τὸ 455 μ. Χ., οἱ Βάνδαλοι εἰσέβαλον καὶ ἐληλάτησαν τὴν πόλιν τῆς Ρώμης, καὶ πάντα τὰ περίξ ἦσαν καταστροφὴ καὶ ἐρήμωσις, Λέων ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐμποιήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τε τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς Ρωμαίους, διακηρύττων τὰς περὶ πνευματικῆς ἐξουσίας ἀξιώσεις του. Πρὸς τοὺς βαναύσους καὶ δεισιδαίμονας βαρβάρους, τοὺς ὄντας ἤδη ἐκπλήκτους ἐξ ὕσων εἶδον περίξ αὐτῶν ἐκ τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ πλούτου τῆς Ρώμης, ὁ Λέων, περιβεβλημένος τὰ ἱεραρχικὰ αὐτοῦ ἄμφια, ἀνεφώνησε· «Προσέχετε! Εἶμαι ὁ διάδοχος τοῦ Ἀγίου Πέτρου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔδωκε τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὁποῖου πύλαι ἄδου δὲν θέλουσι κατισχύσει. Ἐγὼ εἶμι ὁ ζῶν ἀντιπρόσωπος τῆς θείας ἐξουσίας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐγὼ εἶμι Καῖσαρ, Χριστιανὸς Καῖσαρ, ἐξουσιάζων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσιν ὑποταγῇ. Κρατῶ εἰς τὰς χεῖράς μου τὰς ἀράς τοῦ ἄδου καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπαλάσσω πάντας τοὺς ὑπηκόους ἀπὸ πάσης πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν ὑποτελείας. Δίδω

μετὰ τῶν ἀετῶν αὐτῆς εἰς τὰ ἀπώτατα ὄρια τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ἤρξατο βαθμιαίως ἐγκαταλειπομένη ὑπο τῶν κληρονόμων τῆς εὐκλείας αὐτῆς· ὁ δὲ λαὸς αὐτῆς ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ πρόχειρος λεία τῆς θηριωδίας τῶν βαρβάρων, καθ' ὧν δὲν εἶχε πλέον τὴν δύναμιν ν' ἀντιταχθῇ, εἶδεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ρώμης τον φρουρόν, τὸν προστάτην, καὶ πατέρα αὐτῶν. Ἀπο ἔτους εἰς ἔτος ἡ κοσμικὴ τῶν παπῶν ἐξουσία ἐοχηματίζετο ἐπὶ μᾶλλον, καὶ ἐπαγίουτο εἰς ἰσχύν, ἄνευ βίας, ἄνευ αἵματοχυσίας, ἄνευ δόλου, διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀκατασχέτων περιστάσεων, καὶ ἐμορφώθη, οἷον ἐν ὁρατῶς, διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ.

Ἐνῷ οἱ Ρωμαῖο καθολικοὶ παριστῶσιν οὕτω τὴν ἀνύψωσιν τῆς Παπwsύνης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Εἰδωλολατρικῆς Ρώμης ὡς θρόναμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ γνωρίζοντες τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς μάτην ζητοῦσι νὰ ἰδωσιν ἵχνος καὶ τοῦ πνεύματος ἐκείνου εἰς τὴν ἐκπόρνευσιν ταυτην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀνίερρον αὐτῆς συμμαχίαν μετὰ τοῦ κόσμου. Οὐδὲ δύνανται οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ νὰ ἰδωσιν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἀμαθείας, τῆς δεισιδαιμονίας, τῶν συμφορῶν καὶ τῶν ποικίλων καιρικῶν περιστάσεων προσπορισθέντα πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐξεμεταλλεύθη, οἷανδὴποτε ἀπόδειξιν θείας ἐπεμβάσεως ὑπὲρ αὐτῆς. Οὕτε δύνανται ν' ἀνακαλυψωσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐν τῇ ἐξυψώσει τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐπίγειον ἐξουσίαν καὶ δόξαν, οἷανδὴποτε ἐπαληθευσιν τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν, διὸ θέλει ἀνυψώσει αὐτὴν ἐν καιρῷ — ἀφοῦ ὁ Ἀντιχριστὸς ἔλθῃ καὶ παρέλθῃ καθότι ἡ ἀνυψωσις τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας δὲν πρόκειται νὰ γείνη ἐπὶ αἱματοβαφοῦς καὶ διὰ κακουργημάτων μεμολυσμένου θρόνου, οἷος ὑπῆρξεν ὁ θρόνος τῆς Παπwsύνης ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς του· οὐδὲ θὰ λάβῃ ποτὲ ἀνάγκην ὁ ἀληθὴς Χριστὸς νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῶν βασιλέων τῆς γῆς πρὸς ἐγκατάστασιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Τὰ σημεῖα, ἅτινα διακρίνουσι τὴν κίβδηλον ἀπο τῆς ἀληθοῦς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ εἶναι εὐδιάκριτα παρ' ἐκείνων οἵτινες διαγιγνώσκουσι, μέσῳ τῶν Γραφῶν, τὸν ἀληθῆ Χριστὸν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν τὰς ἀρχὰς ἐφ' ὧν αὕτη μέλλει νὰ ἰδρυθῇ, καὶ τὸν σκοπὸν δι' ὃν μέλλει νὰ ἰδρυθῇ.

Πλὴν μηδεὶς ἄς ὑποθέσῃ διὰ τὴν ἀληθείαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ κατὰ τοὺς διεφθαρμένους ἐκείνους χρόνους εἶχεν εἴτε ἐξοντωθῇ εἴτε καὶ ἀφανισθῇ. «Ἐγὼ δὲ Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ» ἀνὰ πάντα αἰῶνα καὶ ὑφ' οἵασδήποτε συνθήκας. Εἰς τὰ μέλη αὐτῆς ἐπειράπη νὰ αὐξάνωσιν ὡς σῖτος ἐν τῷ μέσῳ ἀγροῦ πλημμυροῦντος ὑπὸ ζιζανίων. Ὡς χρυσὸς οὗτοι διετέλουν ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμαζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι καὶ «γενόμενοι ἱκανοὶ διὰ τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί». Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ πολιτεία τοῦ πλήθους ἐκείνων τῶν καλούντων ἑαυτοὺς Χριστιανούς, κατέχει τὴν μᾶλλον ἔξοχον θέσιν εἰς τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ὀλίγοι τινὲς πιστοὶ διὰ μέσου ὅλων τῶν διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὅλων τῶν ἀπαιτηλῶν τεχνασμάτων τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἀνομίας, περιεπάτησαν ἀξίως τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν κλήσεως, ἀνεπαύθησαν ἐν Κυρίῳ, καὶ κατεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς κληρονόμοι τοῦ ἀμαράντιου στεφάνου, τοῦ τετηρημένου δι' αὐτοὺς ἐν οὐρανοῖς.

Οὕτω, σαφῶς, καταδεικνύεται εἰς τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἄνθρωπος τῆς Ἀνομίας, ὁ Ἀντίχριστος, ἔσχε τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ καί, μεθ' ὅλην τὴν ἐναντίωσιν ἦν καὶ ἀρχὰς συνήντησεν. ἀνύψωσεν ἑαυτὸν βαθμιαίως εἰς ἐξουσίαν, ἥ, ὡς ἐκφέρεται ἐν τῇ προφητείᾳ τοῦ Δανιήλ, «ὡς μικρὸν κέρας» ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου Ρωμαϊκοῦ θηρίου, τοῦ «μεγάλου καὶ τρομεροῦ ἐκείνου θηρίου», διὰ τὸ ὅποῖον ὁ Δανιήλ δὲν ἠδύνατο νὰ εὗρῃ κανὲν ὄνομα, καὶ τὸ ὅποῖον εἶχε τοιαύτην δύναμιν νὰ βλάβῃ καὶ καταστρέφῃ. Καθ' ὅσον δὲ προβαίνομεν, θέλομεν εὔρει διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀντιχρίστου ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς οὐχὶ μόνον πρὸς τὴν προφητείαν τοῦ Δανιήλ, ἀλλὰ πρὸς πάσας τὰς περὶ αὐτοῦ γεγραμμένας προφητείας.

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

Προσδιορίσαντες τοπικῶς τὸν Ἀντίχριστον, προβαίνομεν ἀκολούθως ὅπως παραβάλωμεν τὴν χαρακτῆρα τῆς Παπῶσύνης πρὸς τὰς προφητείας, αἵτινες ὁμιλοῦσι καὶ περιγράφ-

ματικότητες ὑπῆρχον ἀνέκαθεν ἀρκούντως ἀφθονοὶ εἰς παντὰ αἰῶνα, καὶ οὐδεμία ἀνάγκη ὑπῆρχε τοιαύτης προφητικῆς αὐτῶν ἀπεικονίσεως, οἷα παρέχεται ἡμῖν περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου. Καὶ ἂν ἀκόμη ἀπεδεικνύετο ὅτι οἱ πρὸς τὸ λαπικὸν σύστημα συνδεόμενοι ὑπῆρξαν ἀληθῆ πρότυπα ἡθικῆς, τοῦτο δὲν θὰ ἐμαρτύρει ὀλιγώτερόν τι ὑπὲρ τῆς ταυτότητός των πρὸς τὸν χαρακτῆρα τὸν ἀναγραφόμενον ἐν ταῖς Γραφαῖς ὡς τὸν μέγαν Ἀντίχριστον — τὸν ἀπομιμητὴν, ὅστις διεξεδίκησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς τίτλους, προνόμια, ἐξουσίαν καὶ σεβασμὸν, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ Κυρίου Ὡς παραχαράκτις, ἡ Παπασύνη παρεμόρφωσεν ὡσαύτως τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀχέσει πρὸς τὴν ἐκλογὴν «μικροῦ ποιμνίου» ἡ Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, καὶ παρηγκώνισε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πραγματικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐλπίδα, καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ ἐπιφύλαξιν τοῦ Κυρίου ὅπως εὐλογήσῃ τὸν κόσμον κατὰ τὴν Χιλιετὴ τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν — τὰ ὅποια πάντα αὕτη παριστᾷ ὡς ἐκπληρωθέντα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς βασιλείᾳ.

Ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπολογισθῶσι τα ἐκ τῆς τοιαύτης διαστροφῆς καὶ παραμορφώσεως τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ προκύψαντα δεινὰ ἐπακόλουθα. Αὗται ὑπῆρξαν ἡ ἄμεσος πηγὴ ἐξ ἧς ἀνέβλυσαν πᾶσαι αἱ πεπλανημέναι διδασκαλίαι, αἵτινες ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην εἰσῆχθησαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀξιώσεων καὶ ἐπαύξεσιν τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀντιχρίστου. Μ' ὅλον ὅτι δὲ ἡ Μεταρρύθμισις εἰσῆγαγεν, πρὸ τριῶν αἰώνων, ἐποχὴν μελέτης τῶν Γραφῶν καὶ ἐλευθερίαν σκέψεως καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν ἀπόρριψιν πολλῶν κακιῶν καὶ πλανῶν, ἐν τούτοις ἡ παραποίησις καὶ ἀπομίμησις τῆς ἀληθείας ἦσαν εἰς τόσον ἔντεχνον βαθμὸν ἐπεξεργασμένοι, τόσον πλήρεις καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη καὶ τὰς διατάξεις καὶ τόσον τελείως εἶχον ἐξαπατήσῃ συμπαντὰ τὸν κόσμον ὥστε, καὶ ἀφοῦ ὁ Λούθηρος καὶ ἄλλοι ἀνεγνώρισαν τὴν Παπασύνην ὡς τὰ ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης ἀποστασίας — τὸν Ἀντίχριστον τῆς Προφητείας — οὗτοι, καὶ καταγγέλλοντες αὐτὴν ὡς σύστημα ἐνέμενον σιερρῶς εἰς τὴν ψευδῆ θεωρίαν, ἣτις ὠδήγησεν εἰς τὰς εἰδικὰς πλάνας τῆς τε διδασκαλίας καὶ πράξεως τῆς Παπασύνης. Μέχρι δὲ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν Διαμαρτυρομένων ὄλων τῶν

ἀποχρώσεων ὑποστηρίζουσι τὴν θεωρίαν τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἰδρῦθη. Τινὲς ἐξ αὐτῶν προσεπάθησαν νὰ πράξωσιν ὅτι ἐπραξεν ὁ παπισμὸς — νὰ διοργανώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὑπὸ ἐν πρόσωπον ὡς κεφαλὴν αὐτῆς — ἐνῷ ἄλλοι ἀναπληροῦσι τὴν θέσιν τῆς τοιαύτης κεφαλῆς διὰ τινος συμβουλίου ἢ συνόδου· ἀλλὰ πάντες διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἀπάτην τὴν ἐπιβληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ψευδῶν καὶ ἀποπλανουσῶν ἐρμηνειῶν τῶν Γραφικῶν διδασκαλιῶν, ἅς εἰσήγαγεν ὁ Ἀντίχριστος — ὅτι τόρα, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ μέλλον, εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ· ἀρνούμενοι δέ, ὡς ὁ Ἀντίχριστος πράττει, τὸν μέλλοντα αἰῶνα, οὗτοι, ὁμοίως πρὸς τὸ σύστημα ἐκεῖνο, ἀδιαφοροῦσι διὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τοῦ ἁγιασμοῦ, μεταξὺ τῶν πιστῶν, καὶ ἀναπτύσσουσι μᾶλλον ζῆλον ὅπως ἐπιτελέσωσιν ἤδη τὸ ἔργον τοῦ ἐρχομένου αἰῶνος (τ. ἔ., τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κόσμου), καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε πολλάκις εἶναι πρόθυμοι νὰ παραμορφώσωσι τὸν λόγον καὶ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐφευρίσκωσι θεωρίας ὅπως, ἐκφοβίζωσι καὶ ἐξαναγκάζωσι τὸν κόσμον νὰ ἐπαγγέληται θεοσέβειαν, ὡς ἐπίσης προσφεύγωσιν εἰς ἀμφιβόλους καὶ κοσμικὰς μεθόδους διὰ νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰ ἐλκυστικὰ αὐτῶν μέσα, καὶ καταστήσωσι τὰ διάφορα αὐτῶν συστήματα μᾶλλον δελεαστικὰ εἰς τοὺς μὴ ἐπεστοαυμένους, καὶ τοὺς ὁποίους, ὡς ἡ Παπασύνη, ἀπρὸ βλέπουσι νὰ συγκαταρτυμήσωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν, ἕνεκεν ὑπερηφανείας καὶ χάριν ἀριθμητικῆς ἐπιδείξεως

Οἱ τοιοῦτοι εὐρίσκουσι δύσκολον τὸ νὰ ἴδωσιν ὅτι ἡ Παπασύνη εἶναι ὁ Ἀντίχριστος. Καὶ πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ ἴδωσι τοῦτο ἐφ' ὅσον ἡ πίστις δὲν εἶναι εἰσέτι ἐλευθέρα ἀπὸ τοῦ δηληρίου, καὶ τὸ λογικὸν διατελεῖ εἰσέτι μεγάλως τετυφλωμένον ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς οὐσίας τῆς πλάνης τοῦ ἀντιχρίστου. Ἀνάγκη πρῶτον νὰ ἴδωσι τὸ μεγαλεῖον, τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν χρησιμότητα τῆς Χιλιετοῦς τοῦ Χριστοῦ Βασιλείας, καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς διὰ τὴν εὐλογίαν πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς, πρὶν δυνηθῶσι νὰ ἐκτιμήσωσι τὸ πλαστον μεγαλεῖον τοῦ Ἀντιχρίστου, ἢ δυνηθῶσι νὰ ἐκτιμήσωσιν ὀρθῶς τὸν ὀλεθρον ὃν ἐπροξένησεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ κατανοήσωσι

μετριωτέρους καὶ ταπεινούς τοιούτους· ἀλλ' ὅποیان ἡ τύχη τῆς πόλεως ταύτης ἐσφραγίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ [τὸ 135 Μ Χ], καὶ οὐδε ἡ ἀπωτατὴ ἐλλίς ἡδύνατο πλέον νῦν τρέφεται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ὅπως ἴδωσι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κυβέρνησιν ἐπανορθοῦμεν καὶ πάλιν, αὐτοὶ οὗτοι οἱ ποιμένες καὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας συνέλαβον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ πιστευθῇ παρὰ τῶν ποιμνίων των ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐπεισθῆλθον εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἱερατείου. Συνεπῶς, οἱ Ἐπίσκοποι, κατέστησαν τοῦτο ἔργον των νὰ ἐντυπώσωσι τὴν ἰδέαν ὅτι οὗτοι περιεβλήθησαν δια ὑπουργήματος χαρᾶς ὁμοίου πρὸς τὸν τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπομένως ἦσαν κάτοχοι ὅλων τῶν δικαιωμάτων τὰ ὅποια ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἀνηκόντα εἰς τὸν Ἰουδαῖον Ποντίφφηκα. Τα καθήκοντα τοῦ κοινοῦ Ἰουδαίου ἱερέως παρισταντο ὡς μεταβιβασθέντα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἂν καὶ ὑποτελειωτέρῳ τινα τυπῶν, ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας· καὶ τέλος οἱ διακονοὶ κατετάχθησαν ἐπὶ ἐπιπέδῳ παραλλήλῳ πρὸς τὸ τῶν Λευιτῶν, ὡς ὑποδεέστεροι λειτουργοί·

Ἡ ΚΕΦΑΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΙ ΒΛΑΣΦΗΜΟΙ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΙ

Ὁ πάπας (ἐκαστος τοιοῦτος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ σειρᾷ) εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ψευδοῦς ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὡς ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, ἡ ὅποια εἶναι τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κεφαλὴ ἀντιπροσωπεύει τὸ ὅλον σῶμα, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς ὁμιλεῖ δι' ὅλον τὸ σῶμα, εὐρίσκομεν ὡς θὰ ἡδυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν, τὴν ἰδιότητα ταύτην τοῦ Ἀντιχρίστου περιφανῶς ἀναφερομένην ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ἐν Δανιηλ ζ' 8, 11, 25, καὶ Ἀποκαλύψει ιγ' 5, 6 τὸ στόμα τοῦ Ἀντιχρίστου φέρεται εἰς γνῶσιν ἡμῶν κατ' εἰδικόν τινα τρόπον ὡς ἐν τῶν κυρίων αὐτοῦ χαρακτηριστικῶν. Ὁ Δανιὴλ λέγει ὅτι τὸ κέρας τοῦτο εἶχεν «ὀφθαλμοὺς ὡς ὀφθαλμοὺς ἀνθρώπου» — οἷτινες εἶναι συμβολὸν τῆς νοημοσύνης καὶ διορατικῆς αὐτοῦ πολιτείας. Τὸ «κέρας» τοῦτο θὰ ἦτο διάφορον ὅλων τῶν λοιπῶν δυναμειῶν, θὰ ἦτο σοφώτερον, καὶ μᾶλλον πανοῦργον, παρὰ τὰς λοιπὰς αὐτοκρατορίας αἷτινες ἀπεπειράθησαν νὰ διοικήσωσι τὸν κόσμον. Ἡ δύναμις αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἡ τοῦ στόματος του (ἡ λαλία του), καθοδηγουμένη ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του (τῆς γνώσεως) μᾶλλον ἢ ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ἰσχύς. Οὐδεὶς

δὲ εἰδήμων τῆς ἱστορίας τῆς Παπασύνης δύναται ν' ἀρνηθῇ διὰ αἱ χρησιμοποιοῦμεν μεταφορικαὶ εἰκόνες πρὸς παράστασιν τῆς δυνάμεως καὶ τῶν μεθόδων αὐτῆς τυγχάνουσι καταπληκτικῶς ἀκριβεῖς.

καὶ ἐδόθη αὐτῷ ὅτομα λαλοῦν μεγάλα· καὶ ἠνοίξε τὸ ὅτομα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαις πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημεῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ θέλει λαλήσει λόγους μεγάλους ἐναντίον τοῦ Ὑψίστου— Ἀποκλ. ιγ'. 5, 6. Δανλ. ζ'. 8, 25.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν διὰ ταῦτα εἶναι μεταφορικαὶ ἐκφράσεις περιγράφουσαι τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἀξιώσεις συμβολικοῦ τινος «*θηρίου*» (Κυβερνήσεως) καὶ «*κέρατος*» (δυνάμεως ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ρωμαϊκοῦ θηρίου ἢ αὐτοκρατορίας). Ἀπὸ τινων ἀπόψεων, ἡ Παπασύνη ἦν νέα τις Κυβέρνησις («*θηρίον*») διακριτικὴ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· ἀπὸ ἄλλων ὅμως, ἦτο κέρας ἢ δύναμις, μεταξὺ ἄλλων τοιούτων, ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας ἐκείνης, τὸ ὁποῖον πρὸς καιρὸν ἐξήσκησεν ὑπερτάτην ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν κεράτων ἢ δυνάμεων. Ἐκτίθεται δὲ συμβολικῶς καὶ ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἀπόψεων οὕτως ὥστε νὰ προσδιορισθῇ τοπικῶς καὶ ὁρισθῇ ἡ φύσις αὐτοῦ μετ' ἀκριβείας.

Οἱ μεγάλοι καὶ πομπώδεις λόγοι ἢ βλασφημίαι τοῦ Ἀντι-χρίστου ἐπεκτείνονται ἐφ' ὅλης τῆς περιόδου τοῦ μακροῦ αὐτοῦ σταδίου. Ἡ φράσις «*βλασφημία*», ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, φέρει συνήθως βάνανσον τινα σημασίαν καὶ μόνον, ὥς ἐὰν αὕτη ἐφηρομόζετο μόνον εἰς τὰς μᾶλλον χυδαίας ἐκφράσεις τῶν ἀρῶν καὶ βλασφημολογιῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀληθῇ αὐτῆς σημασίᾳ, ἡ λέξις «*βλασφημία*» ἐφαρμόζεται εἰς οἶανδήποτε ὕβριν ἢ προσβολὴν ἐκφερομένην κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Bouvier ὁρίζει τὴν λέξιν ὡς ἑξῆς: Βλασφημία ἐστὶ τὸ ἀποδίδειν εἰς τὸν Θεόν πᾶν διὰ εἶναι ἐναντίον τῆς φύσεως αὐτοῦ, καὶ δὲν ἀνήκει εἰς αὐτόν, — ὥς ἐπίσης τὸ ἀρνεῖσθαι διὰ τῷ ἀνήκει. — Ὅρα Λεξικὸν Webster ὑπὸ τὰς λέξεις Βλασφημία καὶ Βλασφημῶς. Εἰς ἀπόδειξιν δὲ διὰ ὑπὸ τὴν ἐννοιαν ταύτην γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως ἐν ταῖς Γραφαῖς, σημειώσατε τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ